

MITTUNIVERSITETET
Avdelningen för humaniora
Elzbieta Strzelecka
(0611-86 175)

Svenska språket GR (A)
Att beskriva språket
Den 7 mars 2014
kl. 8.00 – 13.00

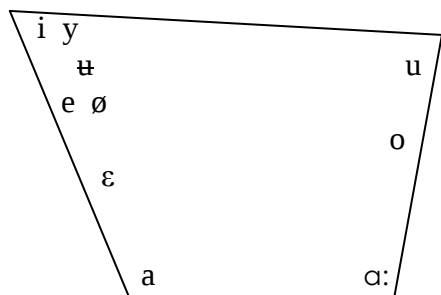
Kod: _____

Försök att svara utförligt, men ändå kortfattat på frågorna. **Skriv på baksidorna om svarsutrymmet är för litet – inte på lösa blad!** Inga hjälpmedel är tillåtna. (Texten är hämtad ur boken *LasseMajas detektivbyrå: Skolmysteriet* av Martin Widmark, 2006 S. 33–39).

Tentamen består av två delar. Den första omfattar huvudsakligen fonetik, fonologi, semantik och morfologi, den andra syntax, ordföljd och informationsstruktur. Skrivningen ger maximalt 100 poäng fördelade på 50 poäng per del. För ett godkänt resultat krävs minst 60 % på varje del, dvs. minst 30 poäng. Vid underkänt på en av delarna tenteras endast denna om.

LYCKA TILL!

1. Figuren nedan kallas för vokalfyrstiding. Förklara vad denna figur (här mycket förenklad) (3 p)
illustrerar och sätt det i relation till kriterier som man använder för att beskriva vokaler.

2. Den grundläggande principen för svensk stavning är ett ljud = ett tecken. Det finns dock många (3 p) undantag. Ange minst tre undantag där man inte följer denna princip. Förklara och illustrera med exempel

3. Vilken är den semantiska relationen mellan orden i följande ordpar? (2 p)

a) *ny – gammal*

b) *pojke - kille*

c) *docka – leksak*

d) *fil 'mjölkprodukt' – fil 'verktyg'*

4. Förklara och ange exempel, gärna från texten i uppgift 8. (6 p)

a) skillnaden mellan fonem och morfem

b) skillnaden mellan adjektiv och adverb.

5. Vad menas med kongruensböjning? Förklara begreppet och illustrera gärna med exempel från texten i fråga 8. (4 p)

6. I textudraget nedan finns flera verb. Sortera samtliga verb i grupper av finita och infinita. (5 p)

Rektor Ahlberg, som har jobbat många år på skolan, är en vän av ordning. Han skilde sig förra året.

Nu har han köpt en ny sportbil och verkar vilja leva det ljuva livet.

– Men, han tycks inte vidare glad för det, säger Maja. Han är sur och arg.

finita verb: _____

infinita verb: _____

7. Skriv följande ord, tagna ur texten nedan, i den form som anges. (4 p)

<i>behöva</i>	supinum	
<i>söker</i>	presens particip	
<i>falska</i>	positiv (adjektivets grundform), neutrum, singularis	
<i>skolans</i>	bestämd form pluralis, grundform	

8. a) Ange vilken ordklass de understrukna orden i texten nedan tillhör. (Som ordklassbeteckning räknas: substantiv, adjektiv, pronomen, artikel, räkneord, verb, particip, adverb, verbpartikel, preposition, konjunktion, subjunktion, infinitivmärke, interjektion.) (20 p)

9.

1 Vi sammanfattar. Vad vet vi?

– Att det finns fullt med falska sedlar i Valleby, säger Lasse, och att de möjligen tillverkas på vår skola på nätterna av någon som arbetar där.

– Vad vet vi om skolans personal? säger Maja och vänder blad i sitt block. Finns det någon som skulle behöva dryga ut kassan med lite förfalskade sedlar.

Lasse böjer sig fram och rotar i sin ryggsäck. Till slut hittar han vad han söker.

Skolkatalogen. Han slår upp sidan med fotografier av personalen.

– På vår skola arbetar det ju fem personer, säger han och pekar på det första fotot.

1. Rektor Ahlberg som **har jobbat** många år på skolan, är en vän av ordning. Han **skilde sig** förra året. Nu har han köpt en ny sportbil och verkar vilja leva det ljuva livet.

<i>att</i>	_____	<i>med</i>	_____
<i>och</i>	_____	<i>han</i>	_____
<i>vår</i>	_____	<i>första</i>	_____
<i>blad</i>	_____	<i>en</i>	_____

- a) Ge belägg på följande företeelser ur texten ovan. Ange **ett** (och endast ett) exempel på varje företeelse och den rad där det förekommer.

personligt pronomen	_____ rad _____	subjunktion	_____ rad _____
konjunktion	_____ rad _____	adverb	_____ rad _____
substantiv	_____ rad _____	adjektiv	_____ rad _____
prepositionsfras	_____ rad _____	nominalfras	_____ rad _____

- b) Ange tempus för de fetstilta verbfraserna *har jobbat* (rad 1) och *skilde sig* (rad 3).

har jobbat _____ *skilde sig* _____

- c) Ange vilken sorts fraser följande uttryck utgör.

på nätterna _____ i sin ryggsäck _____

sidan med fotografier av personalen _____

10. En del människor påstår sig inte kunna skriva med motiveringen att de har så dåliga grammatiska kunskaper. Är ett sådant påstående rimligt? Ge ett diskuterande svar med utgångspunkt i vad begreppet *grammatik* innebär. (Använd baksidan.) (3 p)

***** DEL 2 *****

11. Skriv meningar som innehåller sådana ord, fraser, konstruktioner eller satser som beskrivs nedan. Stryk under det som efterfrågas och endast det! (4 p)

a) en mening som innehåller ett verb i imperativ _____

b) en relativsats _____

c) en huvudsats med ett subjekt i fundamentet _____

d) en huvudsats som har en bisats i fundamentet _____

12. Stryk under samtliga bisatser i nedanstående text., första gradsbisatser med ett enkelt streck, andragsbistaser med dubbelt streck osv. Stryk under alla ord som hör till respektive bisats. Avdrag för understrukna, felaktigt klassificerade fraser. (10 p)

– Jag tycker att vi ska fundera på varifrån alla falska sedlar kommer i stället, säger Maja. Hela stan är ju full av dem. Du såg ju hur ledsna och arga Zorban, Sara och prästen var.

– Pengar och pengar! suckar Lasse och tar en klunk av saften. Det verkar som att allt handlar om pengar. Fröken Gun får inte ens ta kopior till oss elever därför att det är för dyrt. Och rektorn som skriver långa listor över allt som är förbjudet.

– Men vänta ... , säger Maja.

Hon reser sig hastigt ur fåtöljen och går och hämtar sitt anteckningsblock och en penna. Lasse tittar intresserat på henne. Han förstår att hon antagligen har kommit på något viktigt.

– Vad sa rektorn när han var inne i vårt klassrum? frågar Maja när hon har satt sig igen.

– Att det var förbjudet med: tuggummi, serietidningar, mobiltelefoner, och – jag kommer inte ihåg allt.

– Men, vad sa han mer? När fröken frågade om hon fick ta kopior?

– Att hon inte fick det, svarar Lasse, utan att förstå vad det har med de förfalskade sedlarna att göra.

– Och varför inte? fortsätter Maja. – Därför att någon hade ... kopierat ... i smyg. Maja! ropar Lasse. Du är ett geni!

13. Ta ut primära satsdelar i nedanstående meningar. (Primära satsdelar: subjekt, predikat, objekt, predikativ, adverbial, agent) När du har fått in alla ord i någon satsdel behöver du **inte** gå vidare och analysera inne i satsdelarna. Använd inga förkortningar. (8 p)

Lasse böjer sig fram och rotar i sin ryggsäck.

Till slut hittar han vad han söker.

Du är ett geni!

Rektor Ahlberg som har jobbat många år på skolan är en vän av ordning.

Fröken Gun behöver säkert pengarna.

14. Gör en fullständig analys av nedanstående mening. Ange såväl primära som sekundära satsdelar. (3 p)

Han är sur och arg och skriver långa listor över allt som är förbjudet.

15. Ange satsdelsbeteckning för de understrukna leden i textavsnittet nedan.

(4 p)

- Vikarien i den andra klassen heter Klas. Att han behöver pengar är ju ingen nyhet. Han sparar till sin jorden runt-resa. Han har också nyckel till skolan och kan använda kopianern.
- Klas? säger Maja tveksamt. Han som är så himla trevlig och snygg.
- Skärp dig Maja! Det kan mycket väl vara Klas, och det vet du också, säger Lasse surt och går vidare:

Vikarien i den andra klassen

Att han behöver pengar

ju

ingen nyhet

sparar

nyckel till skolan

trevlig och snygg

det

16. Vanliga inlärarfel (andraspråksfel) är brott mot följande regler: FV-2 (det finita verbet på andra plats i huvudsatsen), BIFF (i *Bisatsen är Inte Före det Finita verbet*), bestämdhet, kongruens, tempus. Bryter nedanstående skribent mot någon av nämnda regler? Förklara minst tre av reglerna och ge minst ett exempel från nedanstående text för varje regel! (6 p)

Till Östersund jag har flyttat i januari 2012 och nu jag bodde här i sex månader. Jag bor på Kastellgatan 13 med mycket andra Erasmus studenter. Det är mycket trevlig här. Vi har fest varje dag och varje fredag och lördag vi går och dansar. Det finns ett disco som vi tycker verkligen mycket om. Efter disco vi går till McDonalds och äter Big Mac och dricker coca –cola. Min mamma ska inte gilla att jag dricker så mycket coca cola och äter på Mc Donalds. Men jag tycker det är rolig,

17. Ange fullständiga rubriker (inte förkortningar!) för spalterna i nedanstående satsschema för svenska huvudsatser. Skriv därefter in nedanstående text i fältschemat – en huvudsats på varje rad. (Använd baksidan vid behov)

(11 p)

– Vad vet vi om skolans personal? säger Maja och vänder blad i sitt block. Finns det någon som skulle behöva dryga ut kassan med lite förfalskade sedlar ?

Lasse böjer sig fram och rotar i sin ryggsäck. Till slut hittar han vad han söker. Skolkatalogen. Han slår upp sidan med fotografier av personalen.

– På vår skola arbetar det ju fem personer, säger han och pekar på det första fotot.

1. Rektor Ahlberg som har jobbat många år på skolan, är en vän av ordning. Han skilde sig förra året. Nu har han köpt en ny sportbil och verkar vilja leva det ljuva livet.

Fundament	Mittfält			Slutfält			
	Finit verb			Infinita verb	Verbpartikel	Objekt, predikativ, egentligt subjekt	

18. Ange fullständiga rubriker för spalterna i nedanstående fältschema för svenska bisatser. Skriv därefter bisatserna i föregående fråga (17) – (4 p)
en bisats på varje rad (samma text återges nedan). Om du är osäker är det bra om du förklarar hur du resonerat.

– Vad vet vi om skolans personal? säger Maja och vänder blad i sitt block. Finns det någon som skulle behöva dryga ut kassan med lite förfalskade sedlar ?

Lasse böjer sig fram och rotar i sin ryggsäck. Till slut hittar han vad han söker. Skolkatalogen. Han slår upp sidan med fotografier av personalen.

– På vår skola arbetar det ju fem personer, säger han och pekar på det första fotot.

1. Rektor Ahlberg som har jobbat många år på skolan, är en vän av ordning. Han skilde sig förra året. Nu har han köpt en ny sportbil och verkar vilja leva det ljuva livet.

– Men, han tycks inte vidare glad för det, säger Maja. Han är sur och arg och skriver långa listor över allt som är förbjudet.

Inledarfält	Mittfält			Slutfält			
Bisatsinledare	Subjekt			Infinita verb	Verbpartikel	Objekt, predikativ, egentligt subjekt	